

תקיפה אווירית ראשונה ב"שרות האוויר"

עמוס דור

בקשתי מאנשי המקום מקלע, ואחד הבחורים התנדב להתלוות אלי כמקלען, (איש הפלמ"ח אלי אביבי- כיום סא"ל במיל).

קבלתי מהם רימוני יד כל כמה שיכלו לתת לי והחלטתי להמריא. אנשי המקום סייעו לדחוף את האווירון, להרכיב את כנפיו ולפתוח את השער. הסירותי מן האווירון את שתי הדלתות הצדדיות, כדי שאפשר יהיה לפעול מבעד לחלליהן. את המקלען קשרתי לכסא ואת המקלע הצבתי כך שלא יפגע בשעת הפעולה במדחף או בגלגל. ערכתי את המחסניות לידי כדי שאוכל להטעין לו תוך כדי טיסה והנעתי את האווירון. המראתי הפעם מעל הדרך, כי קשה היה להעביר את האווירון למגרש החנייה החדש (משטח שאיתר בעת שסייר בחצר הנקודה דקות ספורות לפני כן).

לאחר דקות מספר נשקפה אלי נבטים. פני הקרקע סביב הנקודה מבותרים וואדיות וערוצים. על יד המחנה ראיתי את בית-הבאר, קצת מטעים וירק. הבחנתי בתנועת ערבים גדולה, אבל לא יכלתי לקבוע את מספרם, בשל פני הקרקע ששימשו הסוואה לתוקפים. התחלנו להמטיר. כיוון שאי אפשר היה לירות בכוח הטיסה, אלא באלכסון וכלפי מטה, הייתי מפקד על בן-לווייתי אימתי לחוץ על ההדק, תוך כדי הטיית האווירון אל המטרה. הכדורים נורו לכל מקום שראיתי בו אנשים, או שחשבתי שהם עלולים להמצא שם, המטרנו אש, הטלנו רימונים- ועד מהרה התחילה המנוסה.

הבדואים ודאי טעמו בפעם הראשונה בחייהם אש כדורים מלמעלה. הנמכתי פעם פעמיים לטוס, כדי להרביץ גם מתחת לשני הגשרים שבקרבת המשק, מתוך השערה, כי שם מצאו להם מחסה כמה מן התוקפים.

לאחר התקיפה המאולתרת מהאוויר, ושבירת ההתקפה, נחת בן-פורת בסמוך לגדר נבטים, ירד ממטוסו בלי לדומם את המנוע (כדי לאפשר המראה מהירה בעת הצורך), ניגש לגדר הישוב וקרא לעבר האנשים שהיו עדיין בחפירות. "יצא אלי הבחור נרגש, ומתוך העמדות קוראים אלי: התכופף! גחן! לא היו בטוחים שכבר חלפה ההתקפה". נאמר לו שיש שני פצועים, אחד במצב קשה. בו במקום החליט בן-פורת להשאיר שם את המקלען, לאחר שזה סייע לו להעביר את האלונקה עם הפצוע מבעד לגדר התיל, העלה את הפצוע למטוסו והטיסו לבית-אשל. שם טיפל ד"ר פולק בפצוע ליד המטוסו ואז המריא אתו בן-פורת לתל אביב בשעה 12:25.

אחרי שנחת בתל-אביב, הוכן מטוסו במהירות והוא המריא ללוד כדי לתדלק את המטוס ולהגיש מירשה לטיסה בחזרה לבית-אשל, לפני הפצוע השני. בלוד התקלקל המטוס, ובן-פורת פנה ליוסף שטיינמן, בעליו של ר.וו. ד-13 פרטי, וקיבל את רשותו לקחת את המטוס להמשך המשימה. 14:30- המריא בן-פורת מלוד בכוונה לנחות שוב בנבטים, אך כשהגיע למקום ראה בו שריוניות של הצבא הבריטי, ולכן נחת בבית-אשל. כעבור שעה המריא עם הפצוע, שהועבר בינתיים מנבטים עם ד"ר פולק, וסיים את משימתו בנחיתה בתל-אביב זמן קצר לפני שקיעת החמה.

טיסה זו - הגיחה ההתקפית הראשונה בתולדות "שרות האוויר" היכתה גלים רבים. מיד לאחר שקיבל מבן פורת דיווח אישי על הפעולה, ציין בן-גוריון ביומנו: "הדבר הספיק כבר להגיע לערבים בירושלים ועשה רושם כביר". ברם, הידיעה הגיעה גם לאזני הבריטים, ואלה פרסמו התראה חמורה: "כל מטוס יהודי שיפעיל נשק- יופל".

פיני בן פורת שרת כטייס בחיל האוויר, שהוקם מתוך שרותיו של "שרות האוויר"- עם הקמת המדינה ויסוד צה"ל. עם תום מלחמת העצמאות, נמנה פיני בן-פורת עם טייסי הראשונים של חברת אל-על, אשר הוקמה על בסיס טייסיו ומטוסיו של חיל האוויר. בשנת 1954, בעת שהטיס כקברניט מטוס קונסטליישן בטיסה מסחרית אזרחית רגילה של חברת אל-על, במסדרון האווירי הבינלאומי שמעל שמי בולגריה, הופל מטוסו בנסיבות מסתוריות- והוא מצא את מותו יחד עם 57 אנשי הצוות והנוסעים שהיו במטוס.

ב-10 בנובמבר 1947 הוקם שרות האוויר. פעולות האיבה של ערביי ארץ ישראל, כנגד היהודים בערים הגדולות, בישובים המעורבים ובנקודות ההתיישבות המרוחקות (ישובי "חומה ומגדל" בגוש עציון, בנגב ובגליל), הביאו להתארגנות יהודית מחתרתית, אשר על אף נסיונם של שליטי המנדט הבריטי להחניקה בעודה באיבה, צמחה לכוח לוחם במסגרת ארגונים פוליטיים כארגוני: ההגנה, האצ"ל והלח"י.

ההגנה שהייתה המחותרת הגדולה והמצוידת יותר מן האחרות שאפה להקים כח אווירי לוחם לסיועם של כוחות היבשה. כוחות אלה התארגנו בחטיבות לוחמות כל זאת תחת עינם הפקוחה של הבריטים, אשר מנעו שימוש בכלי נשק ביבשה ובאוויר, אך התירו טיסות אזרחיות במטוסים קלים, לאספקת מזון ותרופות לישובים נצורים, שרות האוויר התבסס על כמה עשרות מטוסים קלים, אשר שמשו את מועדוני הטיס כ"קלוב תעופה", חברת "אווירון", מחלקות הטיס של הפלמ"ח ושל האצ"ל ומטוסים נוספים שנרכשו או הובאו ארצה בדרכים שונות ומשונות.

טייסי שרות האוויר היו בוגרי קורסי הטיס של הפלמ"ח ושל האצ"ל וכן ארצישראלים אשר שרתו בחילות האוויר של בעלות הברית במלחמת העולם השנייה (בעיקר במסגרת ה-ר.א.פ.).

פנחס (פיני) בן פורת, חבר קיבוץ נען ובוגר קורס הטיס של הפלמ"ח היה מטייסיו הראשונים של שרות האוויר. להלן סיפורו המיוחד כפי שהובא בספר "שורשי ח"א" בהוצאת הענף לתולדות חיל האוויר:

ב-16 בדצמבר 1948, יומיים אחרי העברת מטוסי שרות האוויר שחנו עד ה-14 בדצמבר בשדות לוד ורמלה לתל-אביב עקב התנכלות הערבים, ביצע בן-פורת טיסת סיור בגבול הסורי. בשובו נסע לדווח על טיסתו במטה שרות האוויר, שנמצא עדיין במשרדי "הקלוב הארץ ישראלי לתעופה". לימים תאר בן-פורת את השתלשלות הדברים לאחר מכן:

"מצאתי את א. ר. (אהרון רמז- שהיה אז קצין המבצעים של שרות האוויר ולימים מפקד חיל האוויר) ואנשיו דרוכים ומתוחים, הבינותי- משהו קרה. סיפרו שנתקבלה ידיעה מן הנגב כי שיירה הותקפה בין רביבים ועסלוג' וכמה חברים נפצעו קשה. יש צורך להטיס לשם רופא ולהחיש עזרה לפצועים. הבעתי נכונות לבצע את הטיסה, ומיד אצנו, אני וא.ר, ל"הדסה" להשיג רופא. הריצות לכאן ולכאן ארכו, רופא לא נמצא ובנתיים העריב היום. הייתי מוכן לטוס לשם גם בלילה, אף על פי שלא היה שם שדה נחיתה, אבל הדבר נדחה למחר".

למחרת בשעה 8, המריא בן-פורת במטוס ר.וו.ד. 13 עם ד"ר פולק, לבית-אשל, הסמוכה לבאר שבע הערבית.

הוטל עליהם להגיש עזרה רפואית לפצועים במקום ולחלץ לפחות אחד מהם צפונה. לאחר הנחיתה לצורך הגשת מירשה ותידלוק בלוד, המשיכו לבית-אשל ונחתו ב-09:20 על דרך העפר ליד גדר הנקודה. בן-פורת קיפל את כנפי המטוס לאחור ודחפו לחצר הישוב כדי למנוע פגיעה בו מאש הערבים. אנשי המקום הודיעו לו שפצוע אחד מאנשי הסיור שנפגע ליד רביבים מת מפצעיו, והשני כבר הוסע לבית החולים. אך בה בעת סיפרו לו על התקפת כנופיה ערבית הנערכת מאז שעות הבוקר המוקדמות על נבטים (שעליה לא שמע דבר לפני צאתו מתל-אביב), כשמונה קילומטרים ממזרח לבית אשל, ומסרו כי מצויים שם פצועים הזקוקים לפינוי.

זמן קצר לאחר הנחיתה הופיעה בבית-אשל שריוניית משטרה, נהוגה בידי ערבי, ובה קצין בריטי ממשטרת באר-שבע. הוא חקר את בן-פורת לפשר נחיתתו במקום ושאל אם יש בידו אישור טיסה מטעם מחלקת התעופה האזרחית. בן-פורת השיב לו כי נשלח על-ידי חברת "אווירון", והרופא שאתו הוא מ"מגן דוד אדום".

והקצין הבריטי יצא לבדוק את המתרחש בנבטים, כעבור מחצית השעה חזר ומסר כי נבטים מוקפת במאות ערבים, ואלה מונעים כל אפשרות כניסה לישוב או יציאה ממנו. ברגע שהסתלק קצין המשטרה לדרכו, החליט בן-פורת על דעת עצמו לטוס מיד לנבטים, כפי שסיפר:

